

Tentoonstelling
Exposition
Exhibition

Catalog
Catalogue
Catalogus

Ad Maiorem Dei et Patriae Gloriam

Voorwoord

The making of... de steen van Sisypheus.

Na deelname aan een tentoonstelling over “oorlog en vrede” in Nieuwpoort 2008, zaten MaRf en HenKe samen te brainstormen. Er werd gedroomd over de mogelijkheid een internationaal kunstproject te realiseren langs de scheidingslijn van het gestabiliseerde front in 1915 & 1916.

Vooraf het vergeten van of de onwetendheid over de gruwel bij de jongere generaties was hun drijfveer.

Daar waar toen Europa en een groot deel van de wereld tegenover elkaar stonden zouden wij de nadruk leggen op de eenheid, de band tussen mensen benadrukken (als het even kan via de kunst)

Ideeën flitsten heen en weer. Locaties kwamen spontaan de kop opsteken... den IJzer, Bergen, Péronne, Verdun, de Elzas... Was dit realiseerbaar?

Vrij vlug werd de hulp ingeroepen van André Trouvé, amateur geschiedkundige, om de nodige feedback tot “Den Grooten Oorlog” te verschaffen. Hij nam ook meteen de logistiek onder zijn hoede.

Daar waar in deze oorlog de Europese volkeren tegenover elkaar stonden, brachten wij nu de kunstenaars van de destijds vechtende partijen broederlijk naast elkaar.

“Met kerstmis zou het wel rond zijn!” was de uitroep toen, maar... ook nu!

Het samenstellen van een bataljon kunstenaars, welke de meeste participerende landen aan WO1 vertegenwoordigen, resulteerde in een soort “légion étrangère”. Frankrijk stuurde Eric Monbel, Duitsland Josef Hasenöhl, Kroatië Zeljko Hudek, Hongarije Zoltán Ludvig, Italië Brunivo Buttarelli, Rusland Andreev Sergei, België MaRf en HenKe, Groot-Brittannië Steve Kirkham en de USA Emily Kocken.

De toenmalige neutraal gebleven landen stuurden vrijwilligers.

Voor Zwitserland werd het Bernard Garo en voor Nederland Roeland Kneepkens.

Alle kunstenaars maakten een viertal werken met als thema “oorlog & vrede” gelinkt aan “Den Grooten Oorlog”.

We brengen die werken een eerste keer samen in Diksmuide en proberen nog andere locaties langs de “Western Front” te mobiliseren.

Per locatie worden er kunstenaars uit de betreffende regio toegevoegd.

We sluiten af met een overzicht van de diverse tentoonstellingen in Menen op wapenstilstand 2011.

Tijdens de lange voorbereiding bleek al vlug dat we het van de vriendschap moeten hebben, of is het onze natuurlijke charme? We zijn dan ook dankbaar dat Remi Coune (scenograaf) de lay-out van de catalogoog voor zijn rekening nam, we voor het vele Engelse vertaalwerk steeds op Koen Sanders konden rekenen en voor de Franse vertalingen op Marie-Claude Gheyle, het Engelstalige gedicht van Alan Seegers werd in het Nederlands “hertaald” door Yerna Van den Driessche (dichter) samen met Roger Demunter (vertaler) en door Bernard De Coen (vertaler) in het Frans.

Tevens zijn we dankbaar voor de catalogoogbijdragen van Peter Verplancke (conservator IJzertorenmuseum), Jan Yperman (Cultuurcentrum De Steiger Menen), Franck Burckel (Fort Frère – Strasbourg) en Eliane Van den Ende (historica en cultuurjournaliste)

Het is hectisch, het is vermoeiend, constant een mogelijke financiële ramp indachtig, maar toch zo leerzaam, grensverleggend en sociaal verruimend... in de eerste plaats voor onszelf!

MaRf, HenKe & André.

Préface

La ligne de départition devint le premier trait d'union.

En 2008, HenKe et MaRf se retrouvèrent, après leur participation a une exposition ayant comme thème «guerre et paix», ruminant l'idée de réalisé une exposition internationale longeant la ligne stagnée du front de 1915.

Notre connaissance de la première guerre était insuffisante sans l'aide d'un historien amateur.

Nous l'avons débouché en André Trouvé.

Avec son aide nous avons tiré une ligne ou nous allions exposer.

Des villes comme Diksmuide, Mons, Arras, Péronne, Reims, Verdun, Thann hantais nos rêves

Non seulement ces villes mais comment pourrions nous réunir des artistes issu des patries combattantes en ces temps là?

Mais tout comme E.Lavisse ponctua en ces temps là: «L'Europe aura donc la guerre parce qu'elle se prépare a la guerre» nous aurons nos artistes parce qu'on aura nos artistes.

La guerre c'était tout d'abord la séparation, notre objectif c'est l'union.

L'Allemagne, l'Autriche, la Hongrie, la Croatie en ces temps partie du double empire (représenté par Hudek Zeljko), l'Italie, la France, la Grande Bretagne, la Russie, là ou l'étincelle donna naissance a la ruée générale on irait chercher nos artistes.

Et on les trouva.

Victor Hugo écrivit: «Une guerre entre Européens est une guerre civile». Nous pensons que rappelé cette guerre est un acte civique.

«La der des ders» mit l'Europe face à face. Le Français face au Bavarois.

Tous deux creusèrent des tranchées, remuèrent la terre à la campagne comme en montagne.

Eric Monbel et Josef Hasenöhrl se sont uni par leurs œuvres artistiques.

Les mineurs Anglais furent intégrés dans cette guerre de taupes. Ils remuèrent le sous sol Français, et changèrent la face de ce linteau de terre. Steve Kirkham en ferra de même avec son œuvre.

Les Italiens de leur coté excavèrent les Dolomites. Ils étaient face au Hongrois. Ludvig Zoltan

avec ses triptyques. Leurs «Via Ferrata» font aujourd'hui la joie des touristes, tout comme l'œuvre de Brunivo Buttarelli le fera certainement.

Les petits Belges voulaient rester neutres. Aujourd'hui les fermiers du Westhoek remontent encore des obus. MaRf les recycle et fait revivre dans ses bronzes des images rouillées.

HenKe n'aime pas le gaz. L'Ypérite comme thème central.

Certains pays réussirent a resté neutre. Les Pays-Bas accueillirent beaucoup de réfugiés.

Nous accueillons Kneepkens avec ses œuvres. La Suisse dépensa une fortune a sécurisé ses frontières. Bernard Garo se dépensa a réalisé une série de photographies actualisant cette vieille histoire familiale.

Vers la fin, les Etats-Unis d'Amérique se joignirent aux alliés. Kocken et son œuvre en fit de même.

L'après guerre, l'après massacre commence les 11/11 à 11 heures.

L'Europe est saignée a blanc. Neuf millions de morts ça fait un tsunami de larmes.

C'est toute l'Europe qui a la gueule cassée.

C'est l'Europe qui a perdu cette guerre, espérons que nous gagnons cette bataille.

MaRf, HenKe et André

Foreword

The making of... the Sisyphus stone

After having taken part in an exposition on 'War and Peace' in Nieuwpoort in 2008, MaRf and HenKe were brainstorming together. They were dreaming of the possibility of realizing an international art project along the line of demarcation on the stabilised front of 1915 and 1916.

Their main incentive was the tendency with the younger generations to forget about the atrocity.

Where Europe and a larger part of the world had been confronting each other, we wanted to emphasize the unity, the ties between people (if possible through art). Ideas were flashing. Locations arose spontaneously: the Ijzer, Mons, Péronne, Verdun, Alsace... Could this be realized ?

Quite quickly non-professional historian André Trouvé was contacted to provide the necessary feedback towards "the Great War". Immediately he took charge of the logistics as well.

Where the European nations were opposing each other in those days, we brotherly united artists of the then war faring sides.

"It will be done by Christmas!" was called out then and now.

The composition of a battery of artists representing most participating countries of the war, resulted in some kind of "foreign legion". France sent Eric Monbel, Germany Josef Hasenöhr, Croatia Zeljko Hudek, Hungary Zoltán Ludvig, Italy Brunivo Buttarelli, Russia Sergei Andreev, Belgium MaRf and HenKe, Great- Britain Steve Kirkham and the USA Emily Kocken.

The then neutral countries sent volunteers. For Switzerland Bernard Garo participates and for Holland Roeland Kneepkens.

All artists created some four works on "War and Peace" linked to "the Great War". We bring those works together for the first time in Diksmuide and try to mobilize other locations along the Western Front. On each location artists from that region are added. We close with a summary of the various expositions in Menen on Armistice 2011.

During the long preparatory period we quickly learned that friendship was due to play a major part, or was it our natural charm ? So we are very grateful that Rémi Coune saw to the lay-out of the catalogue, we could count on Koen Sanders for the extensive English translations and on Marie-Claude Gheyle for those into French. The Alan Seegers' poem was recomposed in Dutch by Yerna Van den Driessche (poet) and in French by Bernard De Coen (translator). For their entries in the catalogue we also want thank Peter Verplancke (curator Ijzertower museum), Jan Yperman (cultural center De Steiger Menen), Franck Burckel (Fort Frère-Strassburg) and Eliane Van den Ende (historian and cultural journalist).

It has been hectic, it has been exhausting, keeping a potential financial disaster in mind, but it has been informative and socially refreshing... in the first place for ourselves!

MaRf, HenKe and André.

War Women

‘De gewaarwording van mannen *bedroeft me. Mannen beschouwen ons, vrouwen, als truttebezen of trienebiekes,*’ zuchtte Lysistrata en Calonice repliceerde: ‘*En of we dat zijn!*’

Lysistrata en haar Atheense vriendinnen zijn - via de komedie van Aristofanes - de geschiedenis ingegaan als voorvechtsters van de vrede.

Op hun eigen gewiekste manier: ‘Vanavond niet, schat!’ En dat, zolang er geen vrede heerste in de Peloponessos.

Vrouwen en vrede, zijn ze verweven? Vrouwen lijken nooit in de loopgraven te staan, tenzij als verpleegsters. Het zijn altijd moeders, zusters, weduwes die hun geliefden bewenen. De Nobelprijzen entte Alfred Nobel op de vrouwenvredesbeweging hoewel zijn muze, barones Berthe von Suttner, wel een aantal jaar kon wachten voor ze zelf de prijs voor haar inzet kreeg.

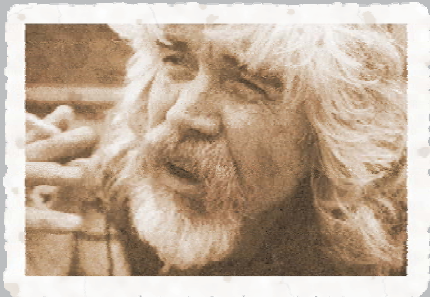
Vrouwen als kempkiekens? Toch! Was het niet Margaret Thatcher die de Falklandsoorlog aanpookte. In het verzet tegen de ‘Latijnen’ werd ze voorafgegaan door die andere Keltische ‘warrior queen’ Boadicea.

Een vrouwelijke waslijst van bloeddorstige websteken rijgt een bloedrode draad door de geschiedenis: de mythologische Amazones; Jeanne d’Arc – letterlijk en figuurlijk – op haar paard; de *Molly Pitchers* van de Amerikaanse revolutie; *las soldaderas* in het Mexicaanse volksleger van Zapata en Pancho Villa, die fier met hun kogelriem als een Missverkiezinglint poseerden; spionnes zoals Joséphine Baker die voorzeker wat explosieffs onder haar bananenrokje verborg; John - Miranda - Barry, de Engelse arts die aan de lopende band naast het slagveld van Waterloo ledematen amputeerde en bij zijn/haar overlijden - oeps - zwangerschapstriemen bleek te hebben; Kenau die haar voornaam gaf aan een synoniem voor een manwif, een dragonder omdat ze met een brigade vrouwen in de 16e eeuw haar stad Haarlem tegen de veroveringszuchtige Spanjaarden met kokende pek en olie verdedigde; de anonieme vrouwen die de broek aantrokken om in leger of marine te infiltreren; de *Vivandières* en *cantinières* die met hun tonnetje *eau de vie* als een trouwe St Bernardshond de moeddorstige vechters laafden en hun wonden likten; de Vietnamese *Trung* zusjes en hun 36 vrouwelijke generaals tegen de Chinese kolonisatie; Anna Nzinga, de 17e eeuwse oorlogskoningin in het huidige Angola en haar verzet tegen de Portugezen en de slavenhandel; de door Hitler terechtgestelde Mildred Hamack; de tot de tanden bewapende vrouwelijke antidrugseskadrons in de gevaarlijke sloppenwijken van Rio de Janeiro, en... en... Het brave Belgische meisje dat zich in Bagdad opblies, de Amerikaanse ‘*Jihad Jane*’/Fatima La Rose; de Tsjetsjeense *Black Widows*; de Palestijnse en Al Quaida *Women Suicide Bombers* en de vrouwelijke kamikazes die zowel zichzelf als Rajiv Gandhi, premier van India als de president van Sri Lanka aan flarden retten, allebei lid van de seculiere *Black Tigers*. Vrouwelijke zelfdoding wordt niet altijd door godsdienstige motieven ingegeven. De huidige harde lijn van de Baskische afscheidsbeweging ETA wordt - vermoedelijk - klaargestoomd door vijf vrouwelijke leiders, waaronder Iratxe Sorzabal, zelf een moeder. Massapsychologen erkennen dat vrouwen in verzetsorganisaties hardnekkiger, hardvochtiger én efficiënter zijn. Een van de eerste christelijke martelaressen, de Heilige Perpetua, zou de jonge, trillende gladiator geholpen helpen het mes op haar keel te zetten omdat ‘*ze een vernedering als hulpeloos wicht weigerde en haar engagement voor een hoger doel daadwerkelijk wou tonen.*’

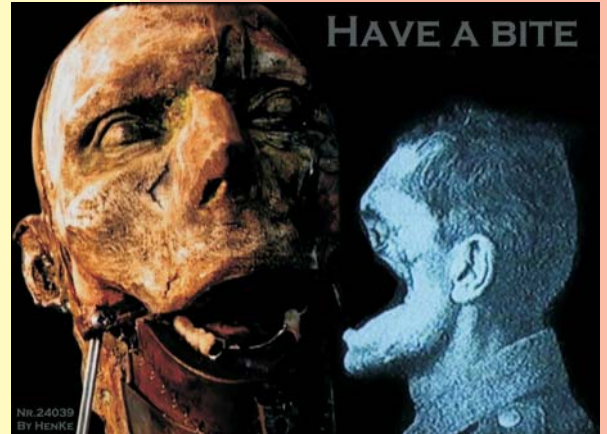
Of zoals Ulrike Meinhof, samen met Gudrun Ensslin, het onverzettelijke brein achter de *Rote Armee Fraktion* het ooit neerschreef: ‘*Protest ist, wenn ich sage, das und das paßt mir nicht. Widerstand ist, wenn ich dafür Sorge, daß das, was mir nicht paßt, nicht länger geschieht*’

Het is eens een andere invulling van het gezongen gedicht: ‘*La femme est l’avenir de l’homme.*’

Eliane Van den Ende historica en cultuurjournaliste

HenKe
 Stijn Streuvelsstraat 5
 9051 St.-Denijs-Westrem
 België
 (32) (0)498 495214
henke.artist@gmail.com

Andreev Serguei
Jeruzalemstraat 48
9000 Gent
België
(32) (0)496 965464
serguei.andreev@telenet.be

Eric Monbel
125 Rue du Marché
59800 Lille
France
www.e-monbel.com
contact@e-monbel.com

Steve Kirkham
Kasteelstraat 118a
9255 Buggenhout
België
info@ceramicandsteel.com
www.ceramicandsteel.com

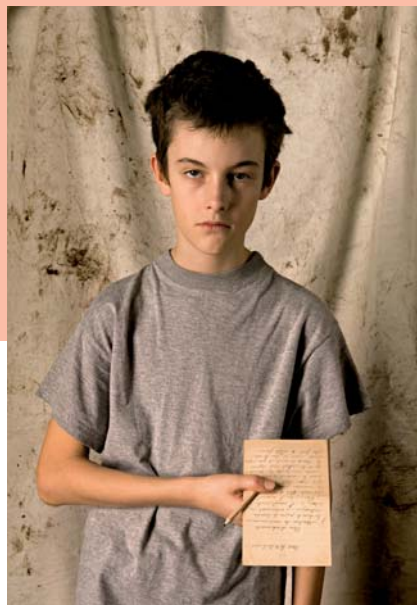
Roeland Kneepkens

Frank van Borselenstraat 15a
3021 RJ Rotterdam
Nederland
(31) (0)63 8126510
roelandkneepkens@gmail.com
www.roelandkneepkens.com

Bernard Garo
Atelier ICI Nomade
20 Arte de l'Etraz
1260 Nyon
Suisse
(41) (0)22 3611335
(41) (0)794 340540
bernard@garo.ch
www.garo.ch

Vrede aan de voet van de IJzertoren: 11 november 1918. Wapenstilstand. Einde Wereldoorlog I.

Na de oorlog wordt in Diksmuide de IJzertoren gebouwd. Aan elke kant prijkt de boodschap: Nooit Meer Oorlog - Nie Wieder Krieg - Plus Jamais de Guerre - No More War .

Meer dan 80 jaar na WO1 is de wereld opnieuw in oorlog. De 'strijd tegen terrorisme' zorgt mee voor vuurhaarden in heel de wereld. Als reactie hierop startte de IJzertoren in 2002 met een nieuw project om de nood aan vrede te benadrukken. Het werd een festival om zowel jong als oud te bereiken: 'Ten Vrede'. Van bij de start wordt er voor gekozen om telkens één vorm van conflict als centraal thema te behandelen. Dit jaar: 'Oorlog door honger? Honger door oorlog?' Hiermee benadrukken we het verband tussen oorlog en honger. Simpel gezegd: een boer die oorlog moet voeren, kan zijn grond niet bewerken. Daarnaast is het vernielen van oogsten ook een beproefde tactiek om het de vijand moeilijk te maken.

'Ten Vrede' is een gezamenlijke en solidaire schreeuw om een duurzame samenleving, over alle grenzen heen. Het festival moet onze traditionele 'Nooit-meer-oorlog'-boodschap op een nieuwe, actuelere manier onder de aandacht van de mensen brengen. Niet alleen met woorden, maar ook met daden. Wij gaan ervan uit dat kunst en cultuur hierbij een belangrijke aanzet kunnen geven. Zo werd bij het begin van het vredesfestival het project 'Kunstenaars voor vrede' opgestart. Hier, bij dit Vredesmonument, werken beeldhouwers, kunstschilders, dichters,... broederlijk samen aan één grote tentoonstelling. Een grote oproep naar vrede, vrijheid en verdraagzaamheid in onze maatschappij.

Toen MaRf, HenKe en André hun project 'Ad Maiorem Dei et Patriae Gloriam' kwamen voorstellen, hebben we dan ook niet lang getwijfeld om met de IJzertoren mee te werken. Meer nog, het lijkt wel of ze hun project concipieerden met onze bedoelingen in hun achterhoofd.

Wij wensen hen te bedanken en hopen dat ze met hun project de bezoekers niet alleen kwaliteitsvolle kunstwerken laten zien, maar hen ook laten evolueren naar meer Vrede, Vrijheid en Verdraagzaamheid.

Peter Verplancke, conservator IJzertorenmuseum

Fort Groß Herzog von Baden - Fort Frère

Na de Frans-Pruisische oorlog van 1870-71 wordt de Elzas en een deel van Lotharingen geannexeerd door het Duitse keizerrijk. Strasburg wordt de hoofdplaats van Reichsland Elsaß Lotthringen. Daar Strasburg zeer dicht bij de nieuwe grens ligt, besluit Duitsland nieuwe fortificaties te bouwen. In 1871 bereiden Pruisische ingenieurs de nieuwe verdediging van de stad voor. Over een gordel van 33km plannen ze 14 forten.

De mogelijke Franse aanval werd ten noord-westen verwacht. Dit bepaalde de keuze van de locatie van fort Nr. V welke gebouwd werd tussen 1872 en 1876. Op deze plek werd het geheel van versterkingen rond Strasburg door de Duitse overheden ingehuldigd.

Door de evolutie in oorlogstuig en -voering verliest het fort langzaam aan zijn artillerie functie en wordt een steunpunt voor de infanterie. In deze nieuwe optiek wordt het in 1914 in gereedheid gebracht. Daar de oorlog zich ver van Strasburg afspeelt wordt het in 1916 omgebouwd tot gevangenkamp voor soldaten van het oostfront.

Elzas-Lotharingen wordt weer Frans grondgebied in 1918. Het wordt herdoopt tot fort Pétain.

Na de Franse nederlaag in 1940 wordt Elzas-Lotharingen geannexeerd door het derde Reich. Het fort wordt weer een opslagplaats en een kamp voor krijgsgevangenen.

Na 1945, terug Frans geworden, verandert het een laatste maal van naam om fort Frère te worden, naar de militaire gouverneur van Strasburg in '40.

Sinds 2000 heeft de afdeling Sport en Kunst van het garnizoen van Strasburg zich tot doel gesteld deze site te doen herleven. 'Ad Maiorem Dei et Patriae Gloriam' schetst een beeld van de periode 14-18 van vorige eeuw. Kunstenaars uit de toen strijdende partijen werken vreedzaam samen ten einde de kijker een beeld te schetsen van deze gruwel.

Deze tentoonstelling, in de zomer van 2011, laat toe om een beter inzicht te krijgen in de geschiedenis van de Europese hoofdstad in de tijdspanne 1870 en 1945.

Voor "le fort Frère", Franck Burckel

Peace at the foot of the IJzertower: November 11th 1918 – Armistice – End of the Great War

After the war the IJzertower was built in Diksmuide. On each side you find the message:

Nooit Meer Oorlog – Nie Wieder Krieg – Plus Jamais de Guerre – No More War

More than 80 years after the Great War the world is at war again. The fight against terrorism is also partly responsible for battlefields all over the world. As a reaction the IJzertower started a new project in 2002 to emphasize the need for peace. They choose for a festival to reach young and old: "Ten Vrede" ("Towards Peace"). From the start there was the option to treat one form of conflict as a central theme on each occasion. This year the theme is: "War due to Hunger? Hunger due to War?" So we want to stress the relation between war and hunger. In simple words: a farmer who has to fight a war cannot cultivate his land. Also the demolition of crops is an approved recipe to obstruct the enemy.

"Ten Vrede" is a united and solidary cry for a lasting society beyond all frontiers. The festival should bring the "No More War"-message under the attention in a modern, up to date way.

Actions speak louder than words! We assume that art and culture can give an important impulse to this engagement. From this point of view the project "Artists for Peace" was initiated at the beginning of the peace festival. Here, near this peace monument, sculptors, painters, poets... fraternize in their concept of one big exposition. One loud appeal for peace, freedom and tolerance in our society.

When MaRf, HenKe and André came over to present their project "Ad Maiorem Dei et Patriae Gloriam", we did not hesitate for long to participate with the IJzertower. Moreover it seems as if they conceived their project with our intentions in the back of their minds.

We wish to thank them and we hope their project does not only present the visitors a range of quality works of art, but also puts them on their way to more Peace, Freedom and Tolerance.

Peter Verplancke, curator of the IJzertower museum

Fortress Groß Herzog von Baden – Fort Frère

After the French-Prussian War of 1870-71 Alsace and part of Lorraine were annexed by the German Empire. Strassburg became the capital city of Reichsland Alsace Lorraine. As Strassburg is located very close to the new border, Germany decides to construct new fortifications. In 1871 Prussian engineers prepare the new defence strategy for the city. They plan 14 fortresses over a girdle of 33 km.

The possible French attack was expected in the north-west. This determined the location of fortress Nr V which was built between 1872 and 1876. On this spot the whole of fortifications around Strassburg was inaugurated by the German authorities.

Due to the evolution in warfare and war equipment the artillery function of the fortress decreases and it becomes an infantry key-point. In this altered vision it is prepared in 1914.

As the war is being fought far away from Strassburg, it is converted into a prison camp for soldiers from the eastern front.

Alsace Lorraine returns to France in 1918. The fortress is renamed fort Pétain.

After the French defeat in 1940 Alsace Lorraine is reannexed by the Third Reich. The fortress turns into a depot and a prisoners of war camp.

After 1945, being French again, it changes names for the last time to become fort Frère after the military governor of Strassburg in 1940.

Since 2000 the section Sports and Culture of the Strassburg garrison has made plans to revitalize this site.

"Ad Maiorem Dei et Patriae Gloriam" portrays the 14-18 period of the previous century.

Artists from the then hostile forces now collaborate peacefully to render an image of this atrocity. This exposition, in the summer of 2011, offers the opportunity to acquire a deeper understanding of the history of the European capital in the 1870-1945 period.

Franck Burckel, "Fort Frère".

Paix au pied de la tour de l'Isère: 11 novembre 1918. Armistice.

Fin de la première guerre mondiale. Après la guerre on construit à Diksmuide le 'IJzertoren'. Sur chaque face de l'édifice est inscrit: Nooit meer oorlog- Nie wieder krieg- Plus jamais de guerre- No more war.

Plus de 80 ans après la première guerre le monde est toujours en guerre. 'La guerre contre la terrorisme' a remis le feu aux poudres dans plusieurs parties du monde. Comme réaction à cet état le 'IJzertoren' lance un nouveau projet afin de souligner la nécessité de paix. Ça devint un festival pour toutes les générations. 'Ten Vrede - A la paix'.

Dès le début on a choisi un conflit comme thème central. Cette année c'est «guerre par la faim? Faim par la guerre? »

Par ce nous soulignons la connection entre guerre et faim. En d'autres mots, le fermier qui se bat ne cultive pas son sol. La destruction des récoltes est une tactique éprouvée afin d'affaiblir l'adversaire.

'Ten Vrede' est un cri simultané et solidaire pour une société durable par delà toutes frontières. Le festival actualise notre message « Plus jamais de guerre » envers la société. Non seulement par les mots, mais par des actes. Nous sommes convaincus que l'art et la culture peuvent donner un élan majeur à cette idée. Simultanément au festival le projet «Artistes pour la paix» vit le jour.

Ici, autour de ce monument, des sculpteurs, des peintres, des poètes... travaillent fraternellement à une grande exposition.

Un message de paix, liberté et tolérance envers la société.

Lorsque MaRf, HenKe et André présentèrent leur projet 'Ad Maiorem Dei Et Patriae Gloriam' nous n'avons pas hésité à collaborer.

Nous avions même l'impression que leur projet fut conçu avec nos buts en tête.

Nous tenons à les remercier et espérons que leur projet, non seulement laisse voir des œuvres de qualité, mais pousse à des réflexions sur la paix, la liberté et la tolérance.

Peter Verplancke, conservateur Musée de l'Isère

Fort Groß von Baden – Fort Frère

Après la guerre Franco-Prussienne de 1870-71, l'Alsace et une partie de la Lorraine sont annexées par l'empire allemand. Vu la vulnérabilité de la ville, les allemands décident de construire de nouvelles fortifications. Dès Mars 1871 des ingénieurs prussiens projettent de construire une ceinture de 33 kilomètres, comprenant 14 forts. Construit entre 1872 et 1876 c'est sur son site que les fortifications de Strasbourg seront inaugurées par les autorités allemandes.

Vu l'évolution des armements et des techniques de guerre le fort devient un appui d'infanterie. C'est dans cette optique qu'il est mis en état de défense en 1914. La guerre se déroulant loin de Strasbourg, il est converti en 1916 en camp de prisonniers pour les soldats venus du front de l'est.

L'Alsace-Lorraine redevenue française en 1918, le fort est rebaptisé fort Pétain. Après la défaite française de 1940, l'Alsace-Lorraine est annexée par le troisième Reich, le fort sert à nouveau de dépôt et de camp de prisonniers.

Après 1945, redevenu français, il change de nom pour devenir fort Frère, du nom du gouverneur militaire de Strasbourg en 1940.

Depuis 2000, la section fortifications du club sportif et artistique de la garnison de Strasbourg s'est donnée pour mission de faire revivre ce site fortifié.

L'exposition 'Ad Maiorem Dei et Patriae Gloriam', réalisée par des artistes des nations combattantes en ces temps là, espère à mieux faire comprendre l'histoire de la capitale européenne entre 1870 et 1945.

Pour le fort Frère, Franck Burckel

War Women

La perception des hommes me fait de la peine, ils nous considèrent comme des «truttes» et des «madames chichis», soupira Lysistrata et Calonice répliqua «et pour sur que nous le sommes!».

Lysistrata et ses amies d'Athènes sont, par la comédie d'Aristophane entrée dans l'histoire comme combattantes pour la paix par leurs manières affinées: »Pas ce soir, mon chou!»

Et cela tant qu'il n'y aura pas de paix en Peloponnesse.

Les femmes et la paix, sont elles entrelacées?

Les femmes ne semblent jamais se terrer dans les tranchées, sauf comme infirmières. Ce sont toujours des mères, des sœurs, des veuves qui pleurent leurs bien-aimés.

Les prix Nobel connectèrent Alfred (dont ils portent le nom) au mouvement pacifiste féminin, quoique sa muse Berthe Von Suttner, doive attendre quelques années avant de recevoir ce prix pour son engagement.

Les femmes comme «poules de bataille»? Oui quand même! Ne fusse pas Margaret Thatcher qui aviva la guerre des Falkland Dans sa résistance aux «latins» elle fut précédée par cette autre « reine de guerre» celtique Boadicea.

Une lignée féminine sanglante traverse l'histoire comme un fil rouge.

Les Amazones mythologiques; Jeanne d'Arc -au réel et au figuratif- sur son cheval; les Molly Pitchers de la révolution Américaine; Las Soldaderas de l'armée populaire de Zapata et Poncho Villa qui posaient fièrement avec leurs cartouchières comme si c'était un ruban d'élection de Miss; des espionnes comme Joséphine Baker qui cachait sûrement quelque chose d'explosif sous sa robe peau de banane; John-Miranda-Barry, le docteur Anglais qui amputa a longueur de journée, bras et jambes, a Waterloo et qui après sa mort -oops- avait des marques de grossesse; Kenau qui donna son prénom a un synonyme de femme/homme; une dragonne parce qu'elle, avec une brigade de femmes défendit au 16^esiècle sa ville Haarlem contre les Espagnols avides de conquêtes, avec du goudron et de l'huile bouillante; les femmes anonymes se culottant afin d'infiltrer l'armée et la marine; les Vivandières et Cantonnières munies de leur tonnelet d'eau de vie, qui tout comme un St Bernard fidèle, désaltèrent les assoiffés de courage et lèchèrent leurs plaies. Les sœurs Vietnamiennes Trung et leur 36 généraux féminin contre la colonisation Chinoise;

Anna Nzinga la reine guerrière, de l'Angola actuel, au 17^esiècle et sa résistance au portugais et au commerce d'esclaves; Mildred Harnack exécutée par Hitler; les escadres féminine, armée jusqu'au dents, dans les bidonvilles de Rio de Janeiro, et...et... la gentille fille Belge comme bombe humaine a Bagdad; l'Américaine «Jihad Jane/Fatima La Rose»; les «Black Widows» de Tschetschène; les «Women Suicide Bombes» d'Al Qaïda et Palestinienne; les kamikazes féminines qui déchiquetèrent Rajiv Gandhi, premier d'Inde ainsi que le président du Sri Lanka, toute deux membre des Black Tigers. Le suicide féminin n'est pas toujours d'inspiration religieuse. La ligne dure de l'ETA est probablement par cinq leaders féminins, dont Iratxe Sarzobal, mère elle-même. Les psychologues de masse reconnaissent que dans des organisations de résistance les femmes sont plus dures, efficaces et cruelles.

Une des premières femmes martyre, la sainte Perpetua, aurait aidé le jeune gladiateur tremblant, a lui mettre le couteau a la gorge parce qu'elle voulu «éviter une humiliation comme pauvrete et démontré son engagement envers un but élevé»

Ou comme Ulrike Meinhof de concert avec Gudrun Ensslin, le cerveau du Rote Armée Fraktion écrivit:

«Protest ist, wenn ich sage, das und das paßt mir nicht. Widerstand ist, wenn ich dafür Sorge, daß das, was mir nicht paßt, nicht länger geschieht.

Une toute autre interprétation du poème chanté: «La femme est l'avenir de l'homme»

Eliane Van den Ende, historienne, journaliste culturelle.

Artistes Belges ajoutés
Assigned Belgian artists
Toegevoegde Belgische kunstenaars

Dimanche 14 Mars 1915

N° 123

BE
JOURN
LE NUMÉ

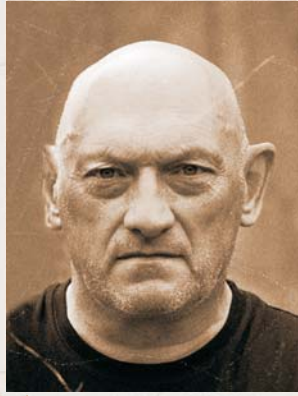

SUR MER

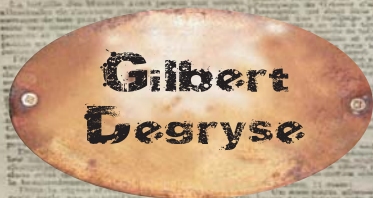

Petra Decaluwé
Einde Were 44
9000 Gent
België
(32) (0)496 347934
spinnkop@scarlet.be

Gilbert Degryse
 Maloulaan 14
 8900 Ieper
 België
 (32) (0)477 410354
 degrysegilbert@hotmail.com
 www.degrysegilbert.com

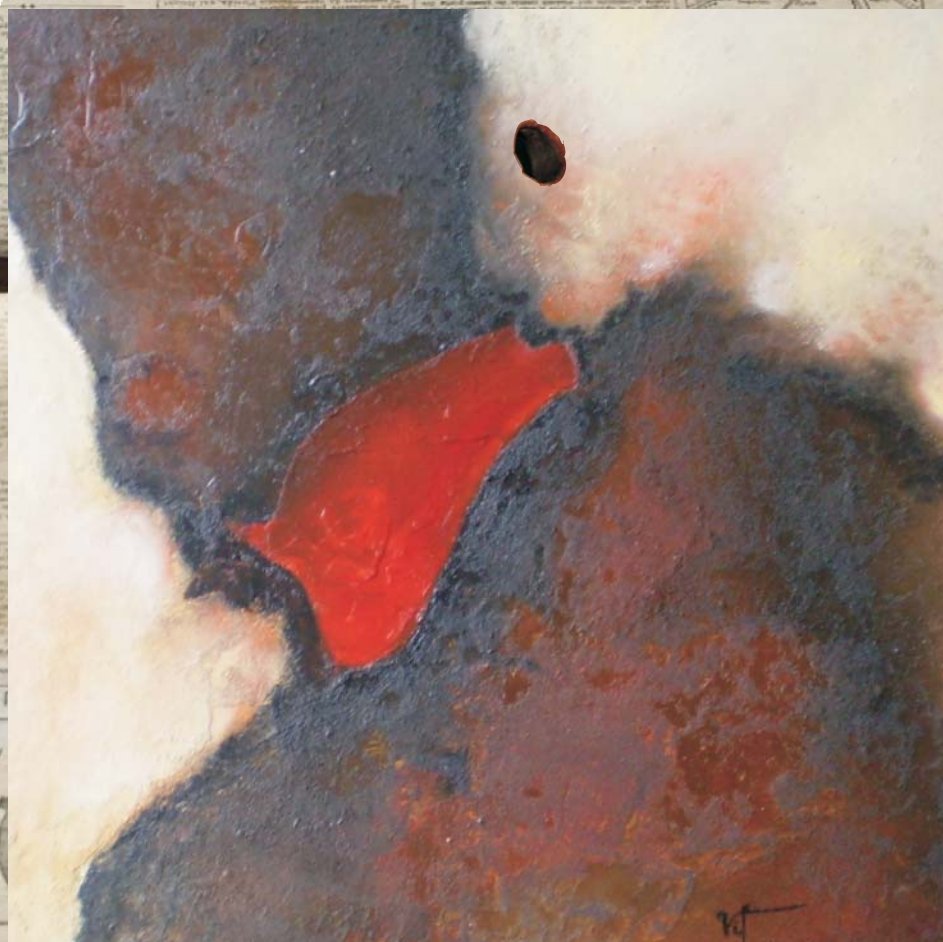
Mia De Vos
Grietlaan 13
8460 Oudenburg
België
(32) (0)59 266693
claude.bultiauw@skynet.be

**Viviane
Devriese**

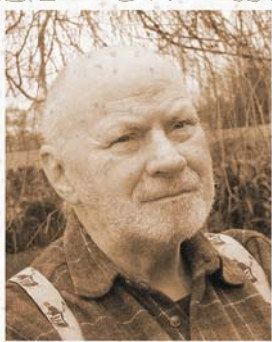
Viviane Devriese
Zilverlaan 310
8400 Oostende
België
(32) (0)59 433843
viv@vivianedevriese.be
www.vivianedevriese.be

INRIQUES OFFICIELS

UE

Dimanche 14 Mars 1915

Tjen Deweirdt
Kleine Heirenthoek 33
9850 Landegem
België
(32) (0)9 3718249

Thierry Lauwers
Rostijnenstraat 17
9080 Lochristi
België
(32) (0)9 3260767
(32) (0)475 741289
thierry-lauwers@skynet.be
www.thierry-lauwers.net

Dimanche 14 Mars 1915

LA

ADMINISTRATION, LE BUREAU
10, rue de la Presse, 10, rue de la Presse, 10, rue de la Presse

JOE MONESSEE, DIRECTEUR

LA GUERRE

223 - Jour de Guerre

N° 123

Dimanche 14 Mars 1915

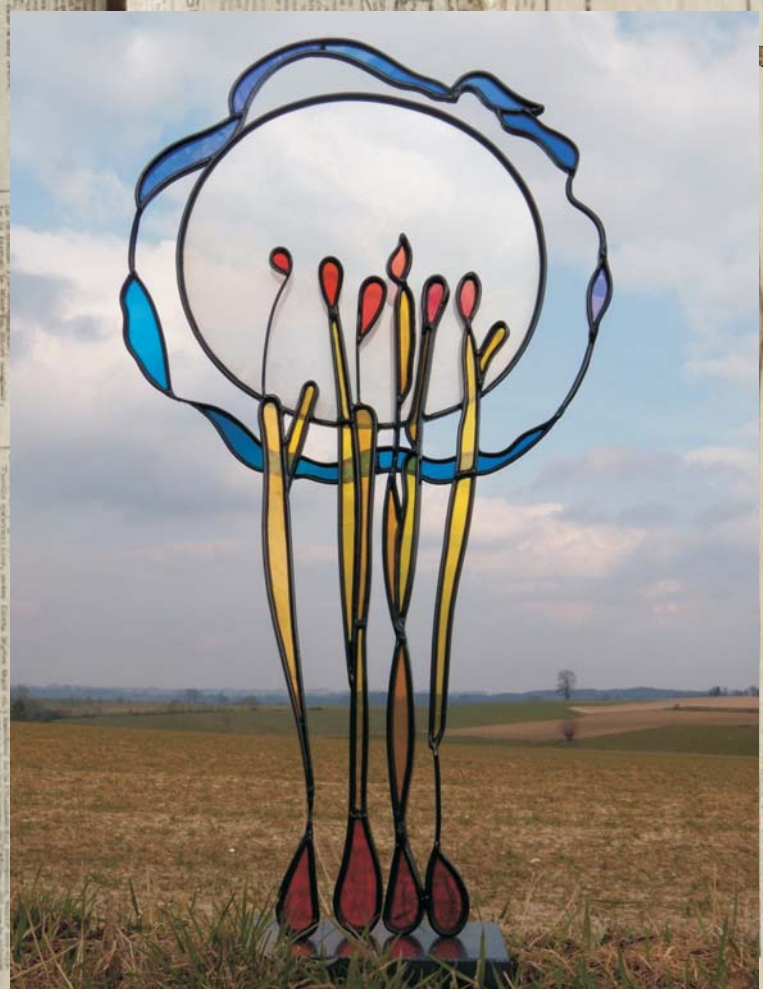

Jan Leenknecht
Savooistraat 133
9600 Ronse
België
(32) (0)55 215214
jan.leenknecht@skynet.be
www.janleenknecht.be

général de conflit grec

Commissaire des armées alliées

Département d'armes

**Renee
Lodewijckx**

Renee Lodewijckx

Zeepaadje 5

8450 Bredene

België

(32) (0)59 704702

(32) (0)477 600978

renee.lodewijckx@skynet.be

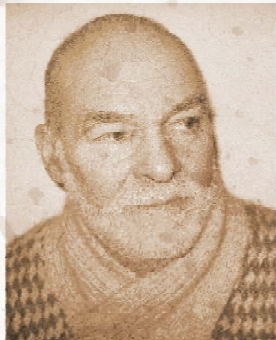
www.reneelodewijckx.be

**Johan
Nieuwborg**

Johan Nieuwborg
Koning Albertstraat 87
3290 Diest
België
(32) (0)496 501450
Johan@Nieuwborg.eu
www.nieuwborg.eu

Roland Patyn
Brugsesteenweg 37
8620 Nieuwpoort
België
(32) (0)58 236896
(32) (0)486 796544
rpatyn@base.be

**Roland
Patyn**

**Lukas
Sabbe**

Lukas Sabbe
Pontstraat 9
9800 Astene
België

(32) (0)478 208698

lukas.sabbe@telenet.be

<http://sabelukas.exto.nl>

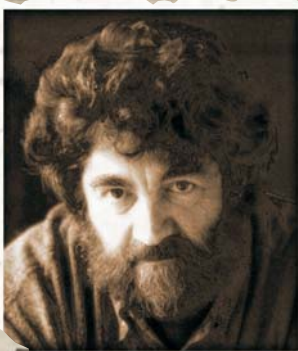
Patrick Steen
Keiendorpstraat 56
8600 Keiem-Diksmuide
België
(32) (0)51 510983

Patrick
Steen

**Patrick
Van Craenenbroeck**

Patrick Van Craenenbroeck
Esdoornlaan 1
1790 Affligem
België
(32) (0)53 673265
(32) (0)476 737034
info@patrickvancraenenbroeck.be
www.patrickvancraenenbroeck.be

Mag Vermeiren

Groendreef 7
9800 Vinkt
België
(32) (0)474 678 056
www.magvermeiren.be
info@magvermeiren.be

La genèse du conflit grec

Le conflit grec, qui a débuté en 1946, est le résultat d'une série de facteurs géographiques, historiques et politiques. La situation géographique de la Grèce, située à la jonction de l'Europe, du Moyen-Orient et de l'Afrique du Nord, a été un facteur déterminant. Les frontières de la Grèce ont été définies de manière arbitraire, sans tenir compte des réalités locales. Les tensions entre les Grecs orthodoxes et les Turcs musulmans ont été exacerbées par les interventions étrangères, notamment celles de la Grande-Bretagne et des États-Unis. Le conflit a pris fin en 1949 avec la victoire des Grecs orthodoxes.

Een aangrijpend oorlogsmonument, geen oorlogskunst!

De grensstad Menen werd tijdens de Eerste Wereldoorlog zwaar geteisterd. De stad was van oktober 1914 tot oktober 1918 in Duitse handen. Menen werd herschapen in een immense uitvalsbasis voor het Duitse leger. Van hier vertrokken ze richting Ieper en front. Tijdens die vier jaar lange bezetting werd de stad volledig ingericht voor de Duitse troepen. Naast militaire installaties kwamen er ook hospitalen, veldbakkerijen, bioscoopzalen, ...

Geen wonder dat de stad het doelwit werd van Engelse bombardementen. *Friendly fire* is de eufemistische term die tegenwoordig gebruikt wordt als je wordt aangevallen door bevriende troepen. Doel is natuurlijk de vijand verdrijven, maar vaak zijn gewone burgers hiervan het slachtoffer. Gelukkig werd de stad vanaf midden 1917 ontruimd. Geen overbodige luxe, want in november 1918 was een vierde van alle huizen vernield terwijl nog eens een derde schade had opgelopen.

Na de Grote Oorlog verrees in ieder dorp een oorlogsmonument. De gesneuvelde soldaten werden op een passende wijze herdacht, vereeuwigd in een blijvend monument. Op die oorlogsmonumenten worden bijna steeds soldaten afgebeeld. Het zijn meestal geïdealiseerde mannelijke strijders, heldhaftige militairen die de overwinning symboliseren.

In Menen vroegen de oud-strijders aan kunstenares Yvonne Serruys (Menen 1853 – Parijs 1953) om een oorlogsmonument te ontwerpen. De beeldhouwster die toen al in Parijs woonde, ging in op de vraag. Een vrouwelijke kunstenaar die een oorlogsmonument ontwerpt: het is op zich al een zeldzaamheid! Yvonne Serruys koos voor een standbeeld zonder soldaat. Aanvankelijk dacht ze aan de voorstelling van een moeder die de oorlog vertelt aan haar kind. Ze ontwierp en kapte uiteindelijk een beeld met twee allegorische vrouwenfiguren: een treurende vrouw wordt beschermd door een engelfiguur. Hun schaarse kledij leidde al vanaf de onthulling op 14 augustus 1921 tot enige opschudding.

De gevleugelde figuur met palmtak en laurierkrans in de hand staat symbool voor de “Overwinning”. De engel slaat haar vleugels uit over de vrouw die haar gezicht verbergt. De wenende jonge vrouw personifieert de pijn en de rouw van de achtergeblevenen.

Herdenking van slachtoffers en persoonlijk verdriet worden zo gecombineerd met publieke heldenverering. Een achtergebleven jonge vrouw, een moeder, een weduwe? Yvonne Serruys maakte een aangrijpend beeld, klassiek van vorm, maar met een sterke boodschap. Onderaan staat een Latijns opschrift: “In Memoriam. In Spem” (In herinnering. In hoop).

Een oorlogsmonument dat emoties oproept, dat engagement toont. Tegelijk ook een kunstwerk dat de slachtoffers troost biedt, een monument van hoop.

Jan Yperman, cultuurcentrum De Steiger, Menen

Un monument émouvant, pas d'art guerrier!

Menin, ville frontière, fut très touchée pendant la première guerre mondiale. Elle fut en mains Allemandes d'octobre 1914 jusqu' octobre 1918.

Menin devint une base Allemande immense d'où l'armée partait en direction d'Ypres et du front. Pendant ces quatre années la ville fut aménagée pour les troupes Allemandes. Hôpitaux, cinémas, installations militaires.

La ville devint une cible des bombardements Anglais. « Friendly fire » terme euphémique pour décrire une attaque par des troupes alliées afin de chasser l'ennemi, ce qui causa nombre de victimes parmi les civils et résultat mi 1917, a l'évacuation de la ville, un quart des maisons détruites en plus d'un tiers endommagées.

Dans l'après-guerre chaque village érigea son monument en souvenir des ses héros. Les Morts pour la Patrie sont éternisés en statues de soldats héroïques, symbolisant la victoire.

A Menin, les anciens combattants demandèrent à Yvonne Serrys (Menin 1853 - Paris 1953), une femme en soit déjà une exception, de créer le monument.

Elle choisit pour une œuvre sans soldat. En premier lieu elle pensa à une mère racontant la guerre à son enfant. Finalement elle créa une sculpture de deux figures allégoriques féminines. Une femme protégée par un ange.

Leurs semi nudité provoquèrent dès l'inauguration en 1921 quelques commotions.

La figure ailée, branche de palmier et couronne de laurier en main, symbolise « la victoire ».

L'ange entoure de ses ailes la femme qui cache son visage. La lamentation de la jeune femme personnifie la peine et le deuil des délaissés.

La mémoire des victimes et la souffrance personnelle se voient combiné avec l'héroïsme public. Une jeune femme délaissée, une mère, une veuve?

Yvonne Serrys réalisa une statue forte, de style classique, mais avec un très fort message.

Un monument de guerre qui éveille des émotions, montre de l'engagement.

Une œuvre d'art qui console, un monument d'espoir.

Jan Yperman, centre culturel De Steiger, Menin

A gripping war monument, no war art!

The frontier town of Menen was severely stricken during the Great War. From October 1914 until October 1918 the town was occupied by the Germans. Menen was reshaped into a huge drop-out zone for the German troops. From here the soldiers departed for Ieper and the front. During these four years of occupation the city was completely appointed for the German troops. Besides military installations there were hospitals, field bakeries, movie theatres...

No wonder the city became a target for British bombings. *Friendly fire* is a term used euphemistically nowadays when you are under the attack of friendly troops. The aim is of course to dislodge the enemy, but too often the civilian population is victimized. Luckily from 1917 onwards the city has been evacuated. No luxury, because in November 1918 one fourth of the houses had been destroyed while another third had been damaged.

After the Great War a war monument arose in every village. The soldiers who had fallen were remembered properly, immortalized in a lasting monument. On almost every monument soldiers are depicted. Mostly they figure as idealised male warriors, heroic soldiers who symbolize victory.

In Menen ex-Servicemen asked artist Yvonne Serruys (Menen 1853-Paris 1953) to create a war monument. A female artist creating a war monument, it seems rather rare! Yvonne Serruys opted for a monument without a soldier. Initially she had the concept in mind of a mother narrating about the war to her child. In the end she created and sculpted a statue with two allegoric figures: a mourning female protected by an angel. Already from the unveiling on August 14th 1921 their scarce clothing caused some stir.

The winged figure with palm-branch and laurel-wreath in its hand symbolizes "Victory". The angel spreads its wings over the woman who hides her face. The weeping young woman personifies the pain and grief of those who remained. Remembering the victims and personal grief are thus combined with public hero-worship.

A young woman left behind, a mother, a widow? Yvonne Serruys created a stirring image, classically shaped, but with a strong message.

At the bottom there is an inscription in Latin : "In Memoriam, In Spem" ("In Remembrance, In Hope")

A war monument evoking emotions, showing engagement. At the same time a piece of art comforting the victims, a monument of hope.

Jan Yperman, cultural centre De Steiger, Menen

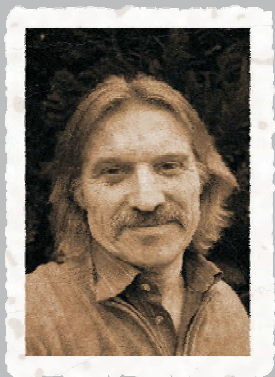
I Have A Rendezvous With Death
Alan Seeger

I have a rendezvous with Death
At some disputed barricade,
When Spring comes back with rustling shade
And apple-blossoms fill the air—
I have a rendezvous with Death
When Spring brings back blue days and fair.

It may be he shall take my hand
And lead me into his dark land
And close my eyes and quench my breath
It may be I shall pass him still.
I have a rendezvous with Death
On some scarred slope of battered hill
When Spring comes round again this year
And the first meadow-flowers appear.

God knows 'twere better to be deep
Pillowed in silk and scented down,
Where Love throbs out in blissful sleep,
Pulse nigh to pulse, and breath to breath,
Where hushed awakenings are dear...
But I've a rendezvous with Death
At midnight in some flaming town,
When Spring trips north again this year,
And I to my pledged word am true,
I shall not fail that rendezvous.

Alan Seeger

Josef Hasenöhrl
Petöfi ut 4
8825 Pat
Magyarország (Hungary)
(36) (0)93 367210
hasenoehrljosef2@gmail.com

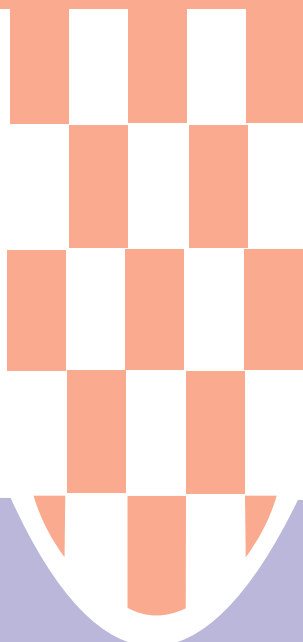
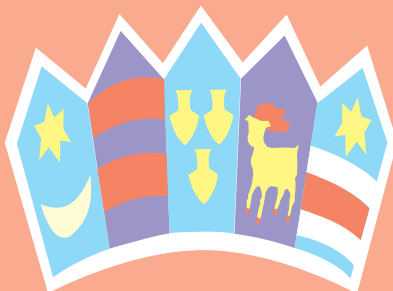
Zoltán Ludvig
Felsőerdő u. 32
8800 Nagykanizsa
Magyarország (Hungary)
(36) (0)30 2983429
ludvigklara@gmail.com

Brunivo Buttarelli
Via Bellini 6
26041 Casalmaggiore
Italia
(39) (0)37 542368
(39) (0)333 3904252
info@brunivobuttarelli.com
www.brunivobuttarelli.com

Hudek Zeljko
Hauptstrasse 82/5
8301 Lassnitzhöhe
Österreich (Austria)
(43) (0)31 333453
(43) (0)676 9293941
zeljko.hudek@aon.at

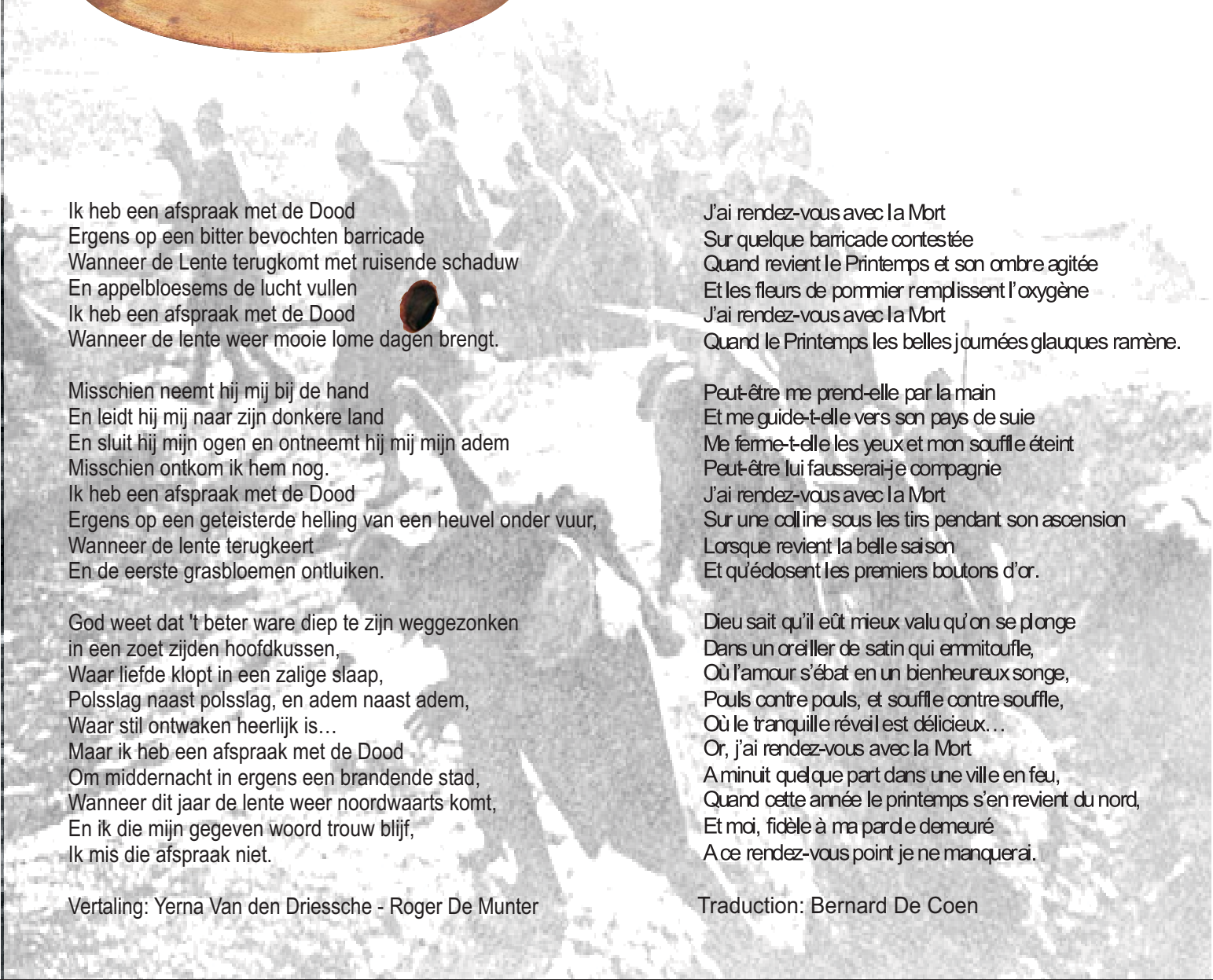

Emily Kocken

Studio: Buyspad 13
1051 MB Amsterdam
(31)(0)6 36135774
ekocken@tiscali.nl
www.emilykocken.nl

I Have A Rendezvous With Death
Alan Seeger

Ik heb een afspraak met de Dood
Ergens op een bitter bevochten barricade
Wanneer de Lente terugkomt met ruisende schaduw
En appelbloesems de lucht vullen
Ik heb een afspraak met de Dood
Wanneer de lente weer mooie lome dagen brengt.

Misschien neemt hij mij bij de hand
En leidt hij mij naar zijn donkere land
En sluit hij mijn ogen en ontnemt hij mij mijn adem
Misschien ontkom ik hem nog.
Ik heb een afspraak met de Dood
Ergens op een geteisterde helling van een heuvel onder vuur,
Wanneer de lente terugkeert
En de eerste grasbloemen ontluiken.

God weet dat 't beter ware diep te zijn weggezonden
in een zoet zijden hoofdkussen,
Waar liefde klopt in een zalige slaap,
Polsslag naast polsslag, en adem naast adem,
Waar stil ontwaken heerlijk is...
Maar ik heb een afspraak met de Dood
Om middernacht in ergens een brandende stad,
Wanneer dit jaar de lente weer noordwaarts komt,
En ik die mijn gegeven woord trouw blijf,
Ik mis die afspraak niet.

Vertaling: Yerna Van den Driessche - Roger De Munter

J'ai rendez-vous avec la Mort
Sur quelque barricade contestée
Quand revient le Printemps et son ombre agitée
Et les fleurs de pommier remplissent l'oxygène
J'ai rendez-vous avec la Mort
Quand le Printemps les belles journées glauques ramène.

Peut-être me prend-elle par la main
Et me guide-t-elle vers son pays de suie
Me ferme-t-elle les yeux et mon souffle éteint
Peut-être lui fausserai-je compagnie
J'ai rendez-vous avec la Mort
Sur une colline sous les tirs pendant son ascension
Lorsque revient la belle saison
Et qu'éclosent les premiers boutons d'or.

Dieu sait qu'il eût mieux valu qu'on se plonge
Dans un oreiller de satin qui emmitoufle,
Où l'amour s'ébat en un bienheureux songe,
Pouls contre pouls, et souffle contre souffle,
Où le tranquille réveil est délicieux...
Or, j'ai rendez-vous avec la Mort
A minuit quelque part dans une ville en feu,
Quand cette année le printemps s'en revient du nord,
Et moi, fidèle à ma parole demeuré
A ce rendez-vous point je ne manquerai.

Traduction: Bernard De Coen

MaRf
Aaigemstraat 92
9000 Gent
(32) (0)9 2278172
(32) (0)474 612065
marf@pandora.be
www.marf.be

War Women

“The perception of men saddens me. Men look upon us, women, as frumps”. Lysistrata sighed and Calonice replied: “And indeed we are”.

Lysistrata and her Athen friends entered history -through Aristofanes’ comedy- as advocates for peace. In their own smart way: “Not this evening, my dear!”. And this as long as there was no peace in the Peloponessos.

Women and peace, are they interwoven? Women don’t seem to appear in trenches, unless as nurses. They are always the mourning mothers, sisters, widows who grieve over their beloved ones. Alfred Nobel grafted his Nobel prizes on the women peace movement although his own muse, baroness Berthe von Suttner, had to wait herself for several years before she finally was awarded the prize for her dedication.

Women as war-chicks? Of course! Was it not Margaret Thatcher who spurred on the Falklands war? She was preceded by that other Celtic warrior, queen Boadicea, in her resistance against the “Latins”. A screed of female blood-lust forms a blood red string through history: the mythological Amazones, Joan of Arc on her horse, the Molly Pitchers of the American revolution, las soldaderas in the Mexican people’s army of Zapata and Pancho Villa, who proudly posed wearing their bullet belts as some kind of trophée; spies like Josephine Baker, who surely hid something explosive under her banana skirt; John-Miranda-Barry, the English surgeon at the battle of Waterloo who amputated lids in abundance and at his/her death revealed pregnancy marks; Kenau whose name was given to a she-man, a dragoon because in the 16th century she defended the city of Haarlem with boiling pitch and oil against the conquering Spaniards, the anonymous women who dressed up as men to serve in the army or the navy; the Vivandières and cantinières who, with their barrels of eau de vie, refreshed the heroic warriors and licked their wounds as a loyal St.-Bernard dog; the Vietnamese Trung sisters and their 36 female generals in their opposition against Chinese colonisation; Anna Nzinga, the 17th century war queen in present-day Angola and her resistance against the Portuguese and the slavery; Mildred Harnack executed by Hitler; the armed to the teeth female antidrug squads in Rio de Janeiro’s dangerous favelas etcetera etcetera...

That poor Belgian girl who blew herself in the streets of Bagdad; the American “Jihad Jane/Fatima La Rose”; the Chechen Black Widows; Palestinian and Al-Qaeda Women Suicide Bombers and the female suicide bombers of the secular Black Tigers who blew themselves as well as Radjiv Gandhi, the Indian prime minister and the Sri Lankan president to pieces. Female suicide is not always inspired by religious motives. The current hard line of the Basque separatist organization ETA is -probably- due to five female leaders, including Iratxe Sorzabal, a mother herself. Mass psychologists admit that women in resistance organizations are more stubborn, harsher and more efficient. One of the first Christian martyrs, Saint Perpetua, seemed to have helped the young, trembling gladiator in putting the knife onto her throat because she refused a treatment as a helpless girl and she really wanted to show her engagement to a higher cause.

Or by quoting Ulrike Meinhof, together with Gudrun Ensslin, the unyielding brain behind the Rote Armee Fraktion: “*Protest is, wenn ich sage, das und das paßt mir nicht. Widerstand ist, wenn ich dafür Sorge, daß das, was mir nicht paßt, nicht länger geschieht*”.

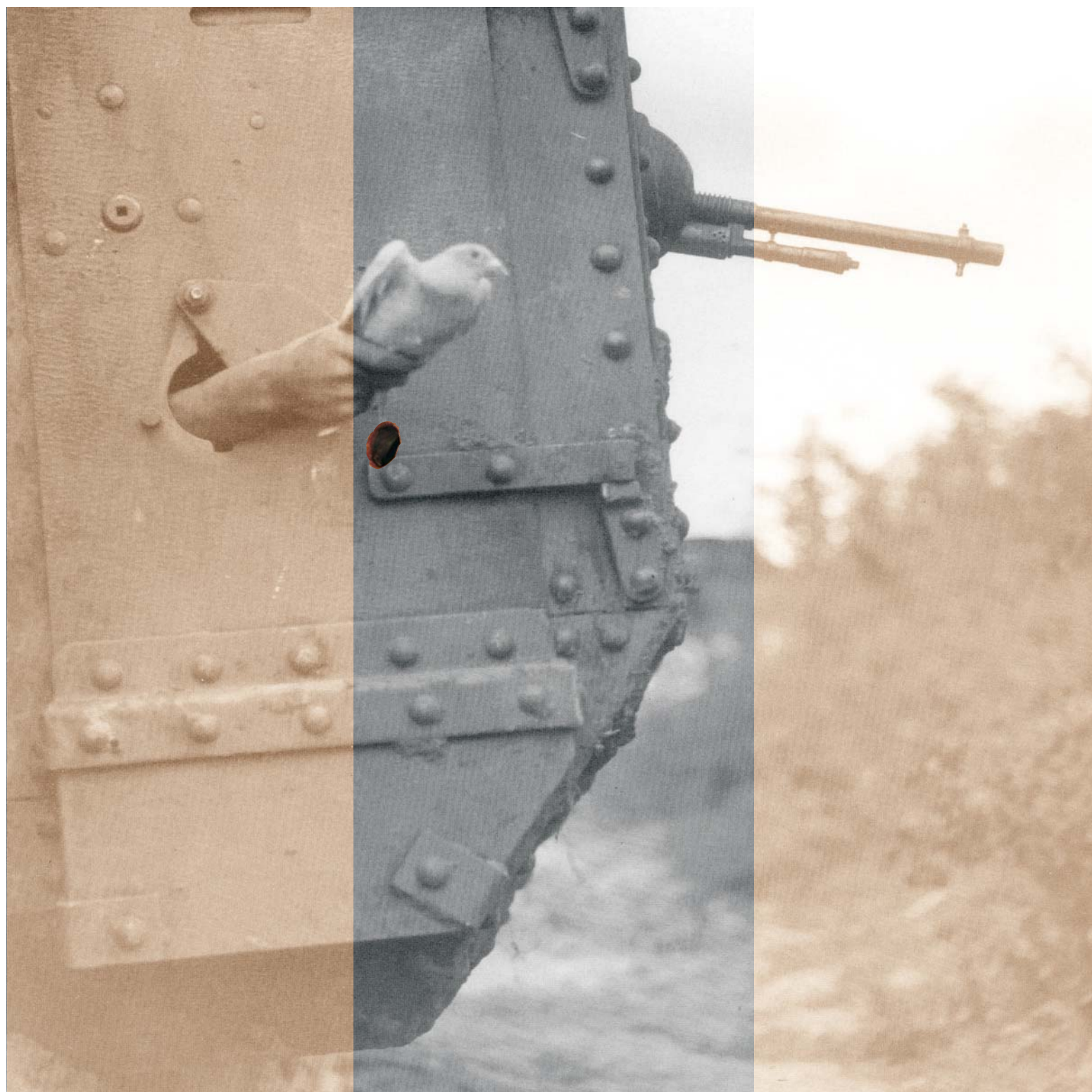
This is another interpretation of the sung poem “La femme est l’avenir de l’homme”

Eliane Van den Ende, historian and cultural journalist.

In Memoriam. In Spem

Yvonne Serruys (Menen 1853 - Parijs 1953)

vrede vrijheid verdraagzaamheid

BNP PARIBAS
FORTIS

Concept: HenKe, MaRf

Historisch advies/conseil historique/historical advice: André Trouvé

Opmaak/mise en page/lay-out: Remi Coune

Vertalingen/ traductions/translations: Marie-Claude Gheyle, Koen Sanders.